

Na twee jaar

door D. A. B. Blokhuis †

Evenals de vorige keren (cf. T.v.T. 56 : 219 en 838, 1949) wil ik beginnen met de resultaten mede te delen van het contrôle-onderzoek door de school-tandarts. U zult zich herinneren, dat ruim twee jaar geleden ongeveer 60 schoolkinderen in de gemeente Wassenaar hun tanden poetsten met fluorium-houdende tandpasta. De eerste contrôle werd verricht in November 1949; ditmaal vond de contrôle pas in Januari 1951 plaats. De gang van zaken is, dat de kinderen der lagere scholen klasse na klasse regelmatig worden onderzocht, waarbij de lagere klassen het eerst aan de beurt komen. Vandaar dat de kinderen uit de 5e en de 6e klasse pas later onder contrôle komen.

Evenals de vorige malen wil ik ook ditmaal de resultaten van de vorige onderzoekingen in tabellen opnemen.

TABEL 1

datum van onderzoek	aantal kinderen	leef-tijd	tot. dosis fluorium	aantal applic.	nieuwe carieuze elementen	
					onder	boven
begin Oct. '48 . .	57	8—9 jaar	—	—	17	12
29 Maart '49 . .	52	8—9 „	100 mg	10—12	9	8
14 Oct. '49 . .	50	9—10 „	—	—	16	8
13 Juni '50 . .	45	9—10 „	—	—	16	18
23 Jan. '51 . .	39	10—11 „	—	—	9	12

Zonder hier op bijzonderheden in te gaan moge ik toch wijzen op het verschil tussen de cijfers voor boven- en onderkaak. In het algemeen zijn wij gewend dat in de onderkaak meer nieuwe caries wordt aangetroffen dan in de bovenkaak. Bij het onderzoek nu van de kinderen, die fluorium-houdende tandpasta hadden gebruikt, bleek juist het omgekeerde het geval te zijn. Behalve dat wij dus in geringere mate nieuwe carieuze elementen vonden (minder dan bij het allereerste onderzoek) troffen wij bovendien in de onderkaak minder aangetaste elementen aan dan in de bovenkaak. Ook in dit opzicht ben ik geneigd nog te denken aan de werking van het fluorium, ook al werd dit ruim twee jaar geleden geapliceerd.

Thans de uitkomsten bij de contrôle-kinderen:

TABEL 2

datum van onderzoek	aantal kinderen	leef-tijd	nieuwe carieuze elementen	
			onder	boven
begin Oct. '48 .	42	8—9 jaar	8	7
20 Maart '49 .	49	8—9 „	7	9
14 Oct. '49 .	41	9—10 „	4	6
13 Juni '50 .	43	9—10 „	16	10
23 Jan. '51 .	44	10—11 „	16	12

Uit bovenstaande tabel kan men afleiden, dat bij deze kinderen van een vermindering der caries nagenoeg geen sprake is en dat hier wèl een duidelijk verschil tussen boven- en onderkaak bestaat.

Van deze gelegenheid wil ik tevens gebruik maken, iets mede te delen over de wijze waarop de resultaten der proeven werden geregistreerd. Het spreekt wel vanzelf dat ik er naar streefde, het geheel zo eerlijk mogelijk te houden. Dit kon worden bereikt door het onderzoek en de registratie aan verschillende personen op te dragen. Deze maatregel werd verwezenlijkt door het feit, dat de schooltandarts het onderzoek deed, terwijl iemand anders (i.c. mijn vrouw) de administratie verzorgde. Voor elk onderzoek maakte ik nieuwe lijsten. Dit had tot gevolg, dat mijn vrouw, die telkens weer deze nieuwe lijsten onder ogen kreeg, zich uiteraard niet meer kon herinneren, welke de resultaten van het vorige onderzoek waren. De behandelende schooltandarts wist voorts niet, welke kinderen indertijd hun tanden met de fluorium-houdende tandpasta hadden gepoetst. Nadat ik er U, naar ik hoop, van overtuigd heb, dat de resultaten van het onderzoek telkens zo eerlijk mogelijk werden opgetekend, zal ik iets over de registratie zelf mededelen. Deze geschiedde, gelijk ik hier boven reeds vermeldde, op lijsten, waarvan ik in tabel 3 een voorbeeld geef.

TABEL 3

1	2	3	4	5a en b		6
				carieuze elem.		
No	naam	geboortedatum	geboortejaar	onder	boven	opmerk.
—	—	—	—	—	—	—

Deze tabel is in zes kolommen verdeeld. Kolom 1 geeft in één oogopslag een indruk van het aantal kinderen dat aan het onderzoek heeft deelgenomen. Dit aantal was de laatste maal geringer dan de vorige keren. Ongetwijfeld zijn de thans heersende ziekten hierop in belangrijke mate van invloed. Natuurlijk worden ook de plaatsen van de om andere redenen afwezige kinderen opengelaten.

In kolom 2 worden de namen der kinderen, zoveel mogelijk in alphabetische volgorde, vermeld. Voor ieder der uit drie afdelingen bestaande derde (nu vijfde) klassen maakte ik steeds nieuwe lijsten, daar de onderlinge samenstelling nog al eens bleek te wisselen; tevens deelde ik de lijsten in twee delen: één voor de kinderen, die indertijd op school hun tanden hadden gepoetst en één voor de kinderen, die als contrôle werden gebruikt.

De kolommen 3 en 4 behoeften, zoals vanzelf spreekt, alleen de eerste keer te worden ingevuld. De resultaten van het onderzoek van de schooltandarts werden opgetekend in de kolommen 5a en 5b.

Kolom 6 tenslotte omvat de opmerkingen; zulk een kolom ontbreekt haast bij geen enkele tabel. In dit geval is zij echter van bijzonder belang en wel om drie redenen. In de eerste plaats omdat hierin werden

vermeld de gegevens omtrent het melkgebit. Deze werden in de volgende tabellen niet meer genoemd. Toch trof het mij, dat bij de kinderen, die een uitgesproken slecht melkgebit hadden, tijdens later onderzoek bleek, dat in het blijvende gebit geen caries meer optrad. Het is verleidelijk, hier aan een invloed van het fluorium te denken. Ten tweede werd in kolom 6 vermeld, welke elementen na doorbraak door caries zijn aangetast. Bedoeld worden hiermede de elementen, die in de plaats kwamen van de melkelementen, welke bij het allereerste onderzoek aanwezig waren. Tenslotte was deze kolom belangrijk, omdat er in werd opgetekend, wanneer en bij welke kinderen in het laatste halve jaar een element was gevuld of op andere wijze was behandeld. Men zal hebben opgemerkt, dat ik in mijn bijdragen steeds heb gesproken van „nieuwe carieuze elementen”. Van verschillende kanten is mij gevraagd hoe ik aan deze uitdrukking kwam. Om deze overigens schijnbare vrijmoedigheid te verklaren moge het volgende dienen:

Tijdens elk halfjaarlijks onderzoek worden bij de kinderen een aantal carieuze elementen gevonden. Deze krijgen dan een berichtje mee naar huis, dat één of meer elementen moeten worden behandeld. Een jarenlange ervaring van de schooltandartsen leert nu, dat nagenoeg alle ouders aan deze oproep gevolg geven en hun kinderen inderdaad laten behandelen. Niet tevreden met deze, overigens aan geen twijfel onderhevige uitspraak, werd nu, mede op mijn verzoek, in de kolom „opmerkingen” steeds ingevuld, bij welke kinderen in het laatste halve jaar door de tandarts een element was behandeld. Daar mijn vrouw haar notities tijdens het onderzoek steeds weer met blanco nieuwe lijsten maakte, kon zij zich onmogelijk meer herinneren bij welke kinderen tijdens het vorige onderzoek een carieus element was gevonden. Op deze manier kon ik de meest betrouwbare cijfers verkrijgen. Ik zal U overigens niet met cijfers lastig vallen, doch mij er toe bepalen te vermelden, dat de kleine verschillen bij de eerste twee contrôles gemakkelijk waren te verklaren uit de bij deze contrôles afwezige leerlingen, terwijl bij het derde onderzoek alle de vorige maal als carieus vermelde elementen behandeld bleken te zijn. Uit een en ander zal naar ik hoop nu wel zijn aangetoond, dat mijn uitdrukking „nieuwe carieuze elementen” niet zonder reden werd gebezigd, doch integendeel op feiten berustte.

Wassenaar, Januari 1951